

ANALIZA POLITIČKE VOLJE GRAD MOSTAR

UVODNE NAPOMENE

Nedostatak političke volje je ključno pitanje u procesu borbe protiv korupcije. Nakon što je, kao početni korak, izvršena analiza ključnih aktera, a potom sprovedeno istraživanje i, na osnovu njega, izvršena procjena sistema integriteta, naredni i završni korak u ovom procesu je pokušaj da se definišu razlozi za eventualni nedostatak političke volje i da se formuliše strategija za podsticanje ili uticaj na političku volju u cilju preduzimanja mjera za borbu protiv korupcije. Ova analiza može da predstavlja osnov za proces planiranja daljih aktivnosti, jer daje okvir unutar kog se mogu bolje razumjeti razlozi za nedostatak političke volje i formulisati strateške aktivnosti za stvaranje i podsticaj pozitivne političke volje u borbi protiv korupcije.

Kao sastavni dio procjene Sistema integriteta lokalne samouprave (LIS) u, sproveda se i analiza političke volje koja ima za cilj da podstakne stvaranje i održavanje političke volje u odnosu na određeni cilj u borbi protiv korupcije, i to tako što: (i) razmatra različite elemente i ključne faktore političke volje; (ii) utvrđuje pozitivne i negativne aspekte u vezi sa svakom od njih, i; (iii) u svjetlu ovih faktora, formuliše praktične strategije i akcije u podsticanju i uticanju na političku volju.

1. METODOLOGIJA

Metodološki okvir za analizu političke volje sastoji se od tri međusobno uslovljena i povezana elementa političke volje: politička želja (engl. Political will), politička mogućnost (engl. Political can) i političko „moranje“ (engl. Political must). Isticanje ovih elemenata se zasniva na pretpostavci da, kako bi donosioci odluka bili posvećeni preduzimanju mjera, potrebno je da žele da preduzmu odgovarajuću mjeru, da budu sigurni da mogu preduzeti tu mjeru, i da osjećaju da je moraju preduzeti. Svaki od elemenata političke želje, mogućnosti i moranja se nalazi pod uticajem niza osnovnih faktora na individualnom, institucionalnom, relacijskom i društvenom nivou.

Obzirom da je stvarni svijet političke volje i borbe protiv korupcije složen i nepredvidljiv, nema garancije da će usvajanje strategije za podsticanje političke želje, mogućnosti i moranja nužno dovesti i do nastanka političke volje. Ipak, uvažavajući različite elemente političke volje i razmatrajući ključne faktore na raznim nivoima koji na njih utiču, možemo povećati šansu za uspješno održavanje i osnaživanje političke volje.

2. KLJUČNI ELEMENTI POLITIČKE VOLJE

POLITIČKA ŽELJA

Idealan scenario za postizanje određenog cilja u borbi protiv korupcije nije onaj u kom je određeni politički akter prisiljen da djeluje, nego onaj u kojem istinski razumije i podržava cilj i želi da se to dogodi. Politička želja može postojati jer politički lideri razumiju i cijene korist koje takva aktivnost ili postizanje cilja donosi društvu u cjelini, ali isto tako može biti rezultat političkog ili ličnog interesa. Zbog toga je bitno edukovati političke aktere o dalekosežnim prednostima antikorupcijskih reformi, ali isto tako pomoći im da razumiju i cijene načine na koje oni sami mogu imati koristi od njih, te da se iskoristi ovaj aspekt ličnog interesa na pozitivan i strateški način.

POLITIČKA MOGUĆNOST

Iskustvo pokazuje da je politička mogućnost važan element političke volje. Mnogo su veće šanse da će politički akteri koji su sigurni u vlastite kapacitete i sposobnost drugih (npr. saradnika iz civilnog društva) da uspješno sprovedu predložene aktivnosti, ispoljiti političku volju. Nasuprot tome, nedostatak sposobnosti, vještine, mehanizama, resursa i podrške će vjerovatno rezultirati u nedostatku političke volje da se podrže ili preduzmu inicijative. Stoga, pružanje tehničke pomoći i mogućnosti za razvoj kapaciteta, poboljšanje vještina i izgradnja samopouzdanja može biti važan aspekt podsticanja političke volje.

POLITIČKO „MORANJE“

Politika je poprište teške i stalne borbe za ograničene količine pažnje, vremena i resursa. Čak i ako politički akter iskreno želi da preduzme akciju i ima kapacitet za to, mogućnost djelovanja zapravo je mnogo veća ako uz želju i mogućnost postoji i nekoliko moćnih sila ili pritisaka koji zahtijevaju akciju, a neaktivnost čini politički skupim. Takav pritisak može se stvoriti u situaciji političkih, ekonomskih ili društvenih kriza, kada rutinsko odrađivanje posla više nije opcija i moćnici su primorani da razmotre alternativne pristupe, ili u kontekstu političkih promjena režima koji uvodi svježe ideje ili nove pravce. Pritisak može doći odozgo, u obliku instrukcija iz vrha političkog rukovodstva, ili što je veoma važno za praktičare OCD, mogu se stvoriti odozdo, kroz mobilizaciju građana, u obliku javnih demonstracija, peticija i štrajkova, ili kroz medijske kampanje, zagovaranje i taktike lobiranja. Osjećaj političkog moranja može se stvoriti kroz ustavne, pravne ili regulatorne reforme i sankcionisanje onih koji se ne pridržavaju tih propisa.

TABELA 1. ANALITIČKI OKVIR

	INDIVIDUALNO	INSTITUCIONALNO	MEĐU-SEKTORSKI	DRUŠTVENO
POLITIČKA ŽELJA	Deklarativna želja za borbu protiv korupcije.	Nepostojanje jasne političke želje za promjenama obzirom na nemogućnost postizanja konsenzusa vezano za implementaciju odluke Ustavnog suda.	Loša saradnja i komunikacija sa građanima i organizacijama civilnog društva.	Slabo učešće građana u procesu donošenja odluka.
POLITIČKA MOGUĆNOST	Pritisak šire javnosti za poduzimanjem konkretnih mjera u borbi protiv korupcije. Visok stepen korupcije u BH društvu onemogućava individualno djelovanje.	Nedovoljno razvijeni lokalni institucionalni kapaciteti za adekvatnu borbu protiv korupcije.	Usvajanje Plana integriteta kao jednog od mehanizama za borbu protiv korupcije na lokalnom nivou.	Loša ekonomska situacija može biti snažan podsticaj široj javnosti da zahtjeva pozitivne promjene. Nedovoljni kapaciteti medija i civilnog društva za kontinuiran interes za izgradnjom kvalitetnijeg sistema integriteta na lokalnom nivou.
POLITIČKO MORANJE	Korupcija predstavlja najveći društveni problem. Odsustvo odgovornosti prema građanima od strane političkih aktera na lokalnom nivou.	Kompleksna struktura državnog uređenja, kao i specifični problemi funkcionisanja Grada Mostara.	Jačanje saradnje sa višim nivoima vlasti u borbi protiv korupcije.	Borba protiv korupcije kao uslov za napredak društvenog stanja. Nezainteresiranost građana za značajniji angažman u procesu donošenja odluka.

PRIORITETNE MJERE

PRIORITETNE STRATEGIJA/ MJERE	RAZLOZI DONOŠENJA
DONIJETI PLAN INTEGRITETA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE	Donijeti Plan integriteta za borbu protiv korupcije koji bi identifikovao radne procese unutar gradske administracije koji su najpodložniji koruptivnim praksama, te predvidio jasne, konkretne i precizne mjere prevencije.
IZMIJENITI IZBORNI ZAKON I ISPOŠTOVATI ODLUKU USTAVNOG SUDA	Neophodno je, u što skorijem roku, ispoštovati odluke Ustavnog suda i napraviti izmjene Izbornog zakona kako bi se omogućilo održavanje izbora u Gradu Mostaru
IZMIJENITI PRAVILNIK O SISTEMATIZACIJI RADNIH MJESTA	Neophodno je, u što skorijem roku, razmotriti i usvojiti novi Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta unutar Gradske uprave sa ciljem bolje iskoristivosti kapacitete administracije, uz uvažavanje svih specifičnosti Grada Mostara
UNAPRIJEDITI UČEŠĆE GRAĐANA U PROCESU DONOŠENJA ODLUKA	Neophodno je usvojiti mehanizme proaktivne transparentnosti rada lokalne administracije u cilju povećanja učešća građana u procesu donošenja odluka.
JAČANJE ULOGE CIVILNOG DRUŠTVA	U cilju adekvatne borbe protiv korupcije, neophodno je jačati ulogu organizacija civilnog društva, te raditi na uključivanju ovih organizacija u sve procese unutar lokalne zajednice